

# Nachtzwaluwinventarisatie 2006

< Twintigste jaargang >

**JAARLIJKS ONDERZOEK NAAR DE AANWEZIGHEID VAN NACHTZWALUWEN IN HET LEENDERBOS  
EN GROOTE HEIDE.**



In opdracht van: SBB Boswachterij Leende.

Verantwoordelijke uitgever: Vogelwerkgroep De Kempen

## NACHTZWALUWINVENTARISTIE LEENDERBOS & GROOTE HEIDE, 2006.

*In 2006 zijn 56 territoria Nachtzwaluwen vastgesteld. De telling beslaat een periode van juni tot eind juli.*

*Van 30 avonden zijn alle gegevens gerubriceerd en in kaart gebracht in deze rapportage ten behoeve van SBB te Leende.*

### MEER CORRIDORS EN TWINSTIGSTE JAARGANG

De zomer van 2006 was in juni en juli extreem warm en droog. In deze twee maanden hebben in het Leenderbos en de Groote Heide 41 excursies plaats gevonden om de aanwezigheid van de Nachtzwaluw in kaart te brengen. In het Leenderbos liggen enkele heiderestanten omgeven door naaldbos. Deze heidevelden worden met corridors verbonden. In het Leenderbos is het beheer gericht op een open bosstructuur, met open plekken en verbindingzones. Volgens de Natura 2000-wetgeving is voor dit gebied een gewenste omvang van de populatie op dertig geformuleerd. In 2006 - het twinstigste inventarisatiejaar op rij - zijn 56 territoria in kaart gebracht. In totaal hebben 23 mensen deelgenomen aan de telling waarbij ongeveer zestig uur inventarisatiewerk is verricht (tabel 1). Het Leen-

derbos en de Groote Heide zijn opgedeeld in zeven deelgebieden en 22 plots van 78 ha. De meeste plots zijn meerdere malen bezocht. In vergelijking met vorig jaar (51 territoria) is een lichte toename van de populatie Nachtzwaluwen geconstateerd op de Groote Heide. In andere deelgebieden is de situatie nagenoeg gelijk gebleven. In een enquête (09-2005) is door de beheerder van SBB Boswachterij Leende en gebiedsbezoekers van VWG De Kempen gebiedsspecifieke informatie voor het soortbeschermingsplan verschaft. Het 'Soortbeschermingsplan Nachtzwaluw Noord-Brabant' van SOVON moet herstel en behoud van populaties Nachtzwaluwen in de leefgebieden waarborgen. Een hecht netwerk aan populaties wordt beoogt waarbij geschikte gebieden middels beheer (sleutel)populaties worden versterkt. In de Kempen zijn enkele belangrijke leefgebieden voor de Nachtzwaluw.

In Boswachterij De Kempen/Eersel en Cartierheide werden door Pieter Wouters dit jaar 26 territoria geteld en bij De Pielis werden 4 territoria geteld (med. P. Wouters). Bij de Stevensbergen e.o. werden 17 territoria geteld (med. W. Antonis). Bij het Hageven e.o. zijn 4 territoria geteld door Hans Claes (med. H. Claes). Op de Oirschotse Heide werden door Rob Aarts dit jaar  $\pm$  20 territoria geteld (med. R. Aarts). Sinds 1980 was weer één territori-



Wim Jacobs op de Groote Heide, 2 juli 2006

um Nachtzwaluwen op de Buikheide aanwezig (med. G. Sanders). Op de Strabrechtse Heide werden dit jaar  $\pm$  22 territoria geteld (med. G. Engels). Op Landgoed de Utrecht e.o. werd dit jaar niet geteld (med. P. Busink). Het totaal van de geïnventariseerde populaties Nachtzwaluwen in 2006 komt daarmee op  $\pm$  150 territoria in onze regio.

## WERKWIJZE

In vergelijking met vorig jaar is dezelfde werkwijze gehanteerd. Elke avond werd een half uur voor zonsondergang gestart vanuit een plek in Boswachterij Leende waar Nachtzwaluwen te verwachten waren. De recorder werd pas gebruikt als er een half uur na zonsondergang geen spontane zang kon worden geregistreerd. Op een avond kon afhankelijk van de zangactiviteit hooguit anderhalf uur worden geteld, de telling eindigde vaak om 23.15 uur. Langer doorgaan kon verstoringen in de hand werken en het verhoogde de kans op waarnemingen van foeragerende vogels buiten het territorium. Om deze reden kon maar een be-

perkt gebied per avond worden onderzocht en werd Boswachterij Leende opgedeeld in 22 kleinere plots. Per avond werd 1 plot zo volledig mogelijk onderzocht. In 70% van alle avonden kon spontane zang worden ingetekend, op de andere avonden was een recorder nodig om de eerste Nachtzwaluw tot zangactiviteit te verleiden. Boswachterij Leende is voor de nachtzwaluwinventarisatie ingedeeld in 22 plots met een oppervlakte van maximaal 78 ha. Elke plot werd meerdere malen bezocht en op de bovenstaande wijze geïnventariseerd. Op telformulieren werden alle waarnemingen met tijdsnotaties genoteerd op een topografische kaart van het deelgebied. De notatie- en werkwijze zijn overgenomen van Hidde Bult (VWG Bergen op zoom). Bij het karteren is Pieter Wouters (VWG De Kempen) behulpzaam geweest. De telgegevens van alle avonden zijn in tabellen 1 en 2 verwerkt. Alle uitgewerkte telformulieren van dit jaar zijn als bijlage aan Gerhard Boschers (beheerder van SBB te Leende) gegeven.

## TELFORMULIER VAN 20 JUNI 2006, VROEGE OCHTENDTELLING

| Nachtzwaluwinventarisatie                                                                                                                                                                               |  | TIJDSNOTATIES |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------------|-----------|
| Datum: 20 juni 2006<br>Eerder bezocht: 9-6, 20-6, 23-6 (2x), 30-6, 2-7, 17-7.                                                                                                                           |  | 01: 04.19     | 13: 04.52 |
| Deelnemers: M. Sloendregt                                                                                                                                                                               |  | 02: 04.20     | Einde     |
| Weersomstandigheden: half bewolkt, windrig                                                                                                                                                              |  | 03: 04.24     |           |
| Deelgebied Groote Heide: Zuid-west                                                                                                                                                                      |  | 04: 04.28     |           |
| Deze ochtend leek gezien het weer geen resultaat te gaan opleveren. Uiteindelijk een ochtend met veel vliegbewegingen, maar geen twee gelijktijdige momenten van zang. Zeer waarschijnlijk 2 territoria |  | 05: 04.30     |           |
| Start 3.40 uur                                                                                                                                                                                          |  | 06: 04.32     |           |
| Kwartel                                                                                                                                                                                                 |  | 07: 04.33     |           |
| Groote Heide (Natuurreservaat)                                                                                                                                                                          |  | 08: 04.34     |           |
| Klein Kraanven                                                                                                                                                                                          |  | 09: 04.36     |           |
| Achterland Kluis (Klooster)                                                                                                                                                                             |  | 10: 04.38     |           |
| Vak 174, (164)                                                                                                                                                                                          |  | 11: 04.45     |           |
| 250 meter                                                                                                                                                                                               |  | 12: 04.48     |           |
| Schaal 1 : 14.000                                                                                                                                                                                       |  | 13: 04.52     |           |
| PLOT 4                                                                                                                                                                                                  |  |               |           |
| 780 m.                                                                                                                                                                                                  |  |               |           |
| 125 meter                                                                                                                                                                                               |  |               |           |
| Schaal 1 : 7000                                                                                                                                                                                         |  |               |           |
| 1000 m.                                                                                                                                                                                                 |  |               |           |
| PLOT 4                                                                                                                                                                                                  |  |               |           |
| 780 m.                                                                                                                                                                                                  |  |               |           |
| 125 meter                                                                                                                                                                                               |  |               |           |
| Schaal 1 : 7000                                                                                                                                                                                         |  |               |           |
| 1000 m.                                                                                                                                                                                                 |  |               |           |

**TABEL 1.1: EXCURSIEGEGEVENS JUNI VAN NACHTZWALUWINVENTARISATIE 2006**

| teldata juni: | Deelgebied:                 | Vak / perceel:                                         | Territoria vastgesteld: | Geluids-reproductie: | Plot-(nummer): |
|---------------|-----------------------------|--------------------------------------------------------|-------------------------|----------------------|----------------|
| 3-jun         | Groote Heide                | 160 (3x)                                               | 3                       | ja                   | 7              |
| 5-jun         | Klein Hasselsven/Vetersberg | 51                                                     | 1                       | ja                   | 15             |
| 8-jun         | Galberg/molenheide          | 31, 55, 45, 60, 57, 47                                 | 6                       | geen                 | 18 e.o         |
| 9-jun         | Groote Heide west           | 159, 158, 157                                          | 3                       | ja                   | 3              |
| 9-jun         | Galberg                     | 33, 47, (55), (51)                                     | 2 (4)                   | geen                 | 13             |
| 9-jun         | Laagveld                    | 39, 40, 53, 66, 68, 78c, 90                            | 6                       | ja                   | 10 e.o.        |
| 10-jun        | Groote Heide                | 153, 160 (2x)                                          | 3                       | nee                  | 9              |
| 12-jun        | Klein Hasselsven            | (86), 95a, (96), 87, 100, (57), (63)                   | 3 (7)                   | geen                 | 17 e.o.        |
| 12-jun        | Groote Heide                | 160,171                                                | 2                       | ja                   | 6 e.o.         |
| 13-jun        | Groote Heide                | 159,164,157                                            | 3                       | ja                   | 3              |
| 13-jun        | Groote Heide                | 147 (2x), 157 (2x), 171                                | 5                       | geen                 | 8              |
| 16-jun        | Groote Heide                | 147(2x), 146                                           | 3                       | ja                   | 8              |
| 16-jun        | Groote Heide                | 171, 177, 160                                          | 3                       | ja                   | 6              |
| 17-jun        | Galberg & Kl. Hasselsven    | 55, 51, (46)                                           | 2                       | geen                 | 19 e.o.        |
| 18-jun        | Leenderbos (west)           | 157, 139, 147, 141, 101, 78c, 68, 53, 40 (2x), 39 (2x) | 12                      | geen                 | n.v.t.         |
| 20-jun        | Groote Heide                | 174, (164)                                             | 1, (2)                  | geen                 | 4              |
| 23-jun        | Zuidelijk Leenderbos        | 141, 139, 147, 133, 140                                | 5                       | geen                 | 1              |
| 23-jun        | Groote Heide                | 158, 157, 147, 149 (2)                                 | 6                       | ja                   | 3              |
| 23-jun        | Groote Heide                | 157 (2x), 147 (2x)                                     | 4                       | geen                 | 8              |
| 23-jun        | Groote Heide                | 171, 169, oost                                         | 3                       | ja                   | 6              |
| 24-jun        | Leenderbos (oost)           | 96, 121, 64, 47                                        | 4                       | geen                 | n.v.t.         |
| 29-jun        | Dorven-Corridor             | 133, 117                                               | 2                       | geen                 | 2              |
| 29-jun        | Laagveld                    | 53, 39,40,68,78 (2)                                    | 6                       | geen                 | 11             |
| 30-jun        | Galberg                     | 33, 45                                                 | 2                       | geen                 | 13             |
| 30-jun        | Molenheide                  | leeg                                                   | 0                       | ja                   | 18             |

| teldata juni: | Tijd eerste (spontane) zang: | Vervoer: | Eigen weertypering:                              | Aanwezige personen:                                   |
|---------------|------------------------------|----------|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| 3-jun         | 21.52                        | te voet  | bewolkt, matige wind                             | Wim Jacobs, Mark Sloendregt                           |
| 5-jun         | 22.12                        | te voet  | bewolkt, koel                                    | M. Sloendregt                                         |
| 8-jun         | 22.21                        | te voet  | helder warm                                      | M. Sloendregt                                         |
| 9-jun         | 22.35                        | te voet  | onbewolkt, windstil, warm                        | F. en R. Goldberg, P. Wuyts, P. v.d. Krieken          |
| 9-jun         | 22.38                        | te voet  | onbewolkt, windstil, warm                        | F. de Blom, M. Sloendregt                             |
| 9-jun         | 21.45                        | te voet  | onbewolkt, windstil, warm                        | T. Geerts, H. Munsters en G. Vink                     |
| 10-jun        | 22.25                        | te voet  | onbewolkt, volle maan, warm                      | Mark Sloendregt                                       |
| 12-jun        | 22.17                        | te voet  | tropisch warm, windstil                          | W. Jacobs en M. Sloendregt                            |
| 12-jun        | 22.15                        | fiets    | tropisch warm, windstil                          | J. Seijkens                                           |
| 13-jun        | 22.30                        | fiets    | warm                                             | J. Seijkens                                           |
| 13-jun        | 22.16                        | te voet  | warm                                             | S. de Kort, M. Sloendregt                             |
| 16-jun        | 22.45                        | fiets    | bewolkt, fris                                    | J. Seijkens                                           |
| 16-jun        | 22.21                        | te voet  | bewolkt, fris                                    | P. Wuyts, W. Jacobs, M. Sloendregt                    |
| 17-jun        | 22.11                        | te voet  | warm, helder windstil                            | M. Sloendregt                                         |
| 18-jun        | n.v.t                        | fiets    | bij aanvang excursie een regenbui, bewolkt, warm | W. Jacobs en M. Sloendregt                            |
| 20-jun        | 04.19                        | te voet  | bewolkt, matige wind                             | M. Sloendregt                                         |
| 23-jun        | 22.13                        | te voet  | half bewolkt, fris                               | C. van Dooren, M. Sloendregt                          |
| 23-jun        | 22.30                        | te voet  | half bewolkt, fris                               | P. v.d. Krieken, P. Wuyts                             |
| 23-jun        | n.v.t                        | te voet  | half bewolkt, fris                               | F. de Blom, W. Jacobs, A. Gil en J. Elferink          |
| 23-jun        | 22.35                        | te voet  | half bewolkt, fris                               | T. Geerts en G. Vink                                  |
| 24-jun        | n.v.t                        | fiets    | zwaar bewolkt, zomerswarm                        | M. Sloendregt                                         |
| 29-jun        | 22.21                        | te voet  | helder, warm, afkoelend                          | M. Sloendregt                                         |
| 29-jun        | 22.20                        | te voet  | helder, warm, afkoelend                          | Peter Zomer en Fred de Blom                           |
| 30-jun        | 21.55                        | te voet  | onbewolkt warm                                   | Lex en Kees Straaten, W. Mossink, B. Teunis, W Jacobs |
| 30-jun        | geen                         | te voet  | onbewolkt, warm                                  | F. de Blom en M. Sloendregt                           |

**TABEL 1.2: EXCURSIEGEGEVENS JULI VAN NACHTZWALUWINVENTARISATIE 2006**

| teldata juli:                                   | Deelgebied:                                           | Vak / perceel:                                                                                                                                                                                                                   | Territoria vastgesteld: | Geluids-reproductie:         | Plot-(nummer) :                              |
|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|------------------------------|----------------------------------------------|
| 30-jun                                          | Groote Heide                                          | 149, 143, 141, 158, 157, 146, 162                                                                                                                                                                                                | 7                       | ja                           | 3 e.o.                                       |
| 1-jul                                           | Laagveld                                              | 53, 39(2x) , 40 (2x)                                                                                                                                                                                                             | 5                       | geen                         | 10                                           |
| 2-jul                                           | Groote Heide                                          | 162 (2x), 158, 157, 147 (2x), 160 (2x), 171                                                                                                                                                                                      | 10                      | geen                         | n.v.t.                                       |
| 3-jul                                           | Laagveld                                              | 39 (3x), 40, 68, 78c.                                                                                                                                                                                                            | 6                       | nee                          | 10                                           |
| 4-jul                                           | Laagveld                                              | 78 (2x), 68, 92                                                                                                                                                                                                                  | 4                       | geen                         | 11 e.o.                                      |
| 8-jul                                           | Klein Hoefven & Hasselsvennen                         | 78 (2x), 92                                                                                                                                                                                                                      | 3                       | geen                         | 20                                           |
| 10-jul                                          | Gastelse Heide e.o                                    | 176, 160 (2x), 2x GH                                                                                                                                                                                                             | 5                       | geen                         | 22                                           |
| 11-jul                                          | Zuidelijk Leenderbos                                  | 139,140,141,147                                                                                                                                                                                                                  | 4                       | geen                         | 1                                            |
| 12-jul                                          | Leenderbos(oost)                                      | 139, 129,123, 87, 57, 33                                                                                                                                                                                                         | 6                       | ja                           | n.v.t.                                       |
| 13-jul                                          | Klein Hasselsven e.o.                                 | 173, 63                                                                                                                                                                                                                          | 2                       | ja                           | 16 e.o.                                      |
| 16-jul                                          | Galberg                                               | 47, 56,63, 73a                                                                                                                                                                                                                   | 4                       | ja                           | 19                                           |
| 17-jul                                          | Groote Heide                                          | 157, 158, 164, 174                                                                                                                                                                                                               | 4                       | geen                         | 4                                            |
| 18-jul                                          | Klein Hasselsven                                      | 85, 95a                                                                                                                                                                                                                          | 2                       | ja                           | 2                                            |
| 19-jul                                          | Hasselsvennen                                         | 133, 100                                                                                                                                                                                                                         | 2                       | ja                           | 2                                            |
| 24-jul                                          | Laagveld                                              | 68, 78 (2x)                                                                                                                                                                                                                      | 3(7)                    | ja                           | 12                                           |
| 25-jul                                          | Groote Heide west                                     | 149, 141, 158, 159 (2x)                                                                                                                                                                                                          | 5                       | geen                         | 3                                            |
|                                                 |                                                       |                                                                                                                                                                                                                                  |                         |                              |                                              |
| <b>30 tel-data in juni-juli en 41 excursies</b> | <b>Leenderbos en Groote Heide (en Gastelse Heide)</b> | <b>vak 31, 33, 39 (2x), 40 (2x), 44, 46, 47, 53, 56, 61, 63, 64, 68, 73, 78 (2x), 86, 87, 92, 94, 96 100, 117, 121, 123, 133, 139, 140, 141, 147(2x), 1448, 149, 153, 157, 158 (2x), 159, 160 (3x), 163, 164, 170, 174, 177.</b> | <b>56 territoria</b>    | <b>15x recorder gebruikt</b> | <b>Telling van plot 1 tot en met plot 22</b> |

| teldata juli:                                  | Tijd eerste (spontane) zang: | Vervoer: | Eigen weertypering:                                                                                       | Aanwezige personen:                                                          |
|------------------------------------------------|------------------------------|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|
| 30-jun                                         | 22.30                        | te voet  | onbewolkt, warm                                                                                           | P. v.d. Krieken, G. Rombouts en F. Huybers                                   |
|                                                |                              |          |                                                                                                           |                                                                              |
| 1-jul                                          | 22.14                        | te voet  | Tropisch, onbewolkt                                                                                       | Marijn van Oss en M. Sloendregt                                              |
| 2-jul                                          | n.v.t                        | fiets    | Tropisch, onbewolkt                                                                                       | W. Jacobs en M. Sloendregt                                                   |
| 3-jul                                          | 22.08                        | te voet  | Tropisch, onbewolkt                                                                                       | Fernande en Robert Goldberg, M. Sloendregt                                   |
| 4-jul                                          | 22.15                        | te voet  | Tropisch, bewolkt                                                                                         | Wim Jacobs, Mark Sloendregt                                                  |
| 8-jul                                          | 22.11                        | fiets    | bewolkt, warm                                                                                             | M. Sloendregt                                                                |
| 10-jul                                         |                              | te voet  | bewolkt, warm                                                                                             | M. Sloendregt                                                                |
| 11-jul                                         | 22.17                        | te voet  | onbewolkt, warm                                                                                           | Peter Zomer en Fred de Blom                                                  |
| 12-jul                                         | 22.20                        | fiets    | onbewolkt, warm                                                                                           | R. Winters                                                                   |
| 13-jul                                         | 22.35                        | te voet  | onbewolkt warm, wind                                                                                      | Sjors de Kort en Mark Sloendregt                                             |
| 16-jul                                         | 22.22                        | te voet  | Tropisch, onbewolkt                                                                                       | Mark Sloendregt                                                              |
| 17-jul                                         | 22.09                        | te voet  | Tropisch, onbewolkt                                                                                       | Mark Sloendregt                                                              |
| 18-jul                                         | 22.15                        | fiets    | Tropisch, onbewolkt                                                                                       | Roel Winters                                                                 |
| 19-jul                                         | 22.30                        | te voet  | Tropisch, onbewolkt                                                                                       | Mark Sloendregt                                                              |
| 24-jul                                         | 21.55                        | te voet  | Tropisch, onbewolkt                                                                                       | Mark Sloendregt                                                              |
| 25-jul                                         | 22.07                        | te voet  | Tropisch, bewolkt                                                                                         | Mark Sloendregt                                                              |
|                                                |                              |          |                                                                                                           |                                                                              |
| <b>30 teldata in juni-juli en 41 excursies</b> |                              |          | <b>zomer 2006: hittegolf in juli, droog en warm in juni. Mei en augustus wind en regen; geen teldata.</b> | <b>23 personen hebben deelgenomen aan de nachtzwaluwinventarisatie 2006.</b> |

**TABEL 2.1: AANTAL VASTGESTELDE TERRITORIA PER VAK EN DEELGEBIED**

| Vak / per-<br>ceel: | Deelgebied:               | Plot:      | Data per vak (waarnemingen)          | Aan-<br>tal<br>waa-<br>rne-<br>min-<br>gen | Aantal<br>teldata<br>(excur-<br>sie) | Ter-<br>ritor-<br>ia<br>vast-<br>gest-<br>eld: | (Sub)<br>Totaal<br>per<br>deel-<br>gebied<br>: |
|---------------------|---------------------------|------------|--------------------------------------|--------------------------------------------|--------------------------------------|------------------------------------------------|------------------------------------------------|
| <b>39 / 40</b>      | <i>Laagveld e.o.</i>      | 10         | 9-6, 18-6, 29-6, 1-7, 3-7            | 5                                          | 6                                    | 4                                              |                                                |
| <b>53</b>           | <i>Laagveld e.o.</i>      | 10         | 9-6, 18-6, 29-6, 1-7, 4-7            | 5                                          | 6                                    | 2                                              |                                                |
| <b>68</b>           | <i>Laagveld e.o.</i>      | 11         | 9-6, 18-6, 29-6, 3-7, 4-7, 24-7      | 6                                          | 7                                    | 1                                              |                                                |
| <b>76</b>           | <i>Laagveld e.o.</i>      | 12         | 9-6.                                 | 1                                          | 3                                    | 1                                              |                                                |
| <b>78</b>           | <i>Laagveld e.o.</i>      | 11, 20     | 9-6, 18-6, 29-6, 3-7, 4-7, 8-7, 24-7 | 7                                          | 7                                    | 2                                              |                                                |
|                     |                           |            |                                      |                                            |                                      |                                                | <b>10</b>                                      |
| <b>31</b>           | <i>Galberg e.o.</i>       | 14/18 e.o. | 8-6.                                 | 1                                          | 4                                    | 1                                              |                                                |
| <b>33</b>           | <i>Galberg</i>            | 13         | 9-6, 30-6, 12-7.                     | 3                                          | 5                                    | 1                                              |                                                |
| <b>44 / 55</b>      | <i>Galberg e.o.</i>       | 18/19      | 8-6, 17,6                            | 2                                          | 4                                    | 1                                              |                                                |
| <b>46</b>           | <i>Galberg e.o.</i>       | 13/19      | 8-6, 30-6                            | 2                                          | 5                                    | 1                                              |                                                |
| <b>47</b>           | <i>Galberg e.o.</i>       | 19         | 8-6, 9-6, 24-6, 12-7, 16-7, (13-7).  | 5                                          | 8                                    | 1                                              |                                                |
| <b>61</b>           | <i>Galberg/Vetersberg</i> | 15/19      | 5-6, 8-6, 17-6, 16-7.                | 4                                          | 4                                    | 1                                              |                                                |
| <b>63</b>           | <i>Galberg e.o.</i>       | 15/16      | 13-7, 16-7.                          | 2                                          | 2                                    | 1                                              |                                                |
| <b>64</b>           | <i>Galberg e.o.</i>       | 19.        | 8-6, 9-6, (12-6), 24-6.              | 3                                          | 6                                    | 1                                              |                                                |
|                     |                           |            |                                      |                                            |                                      |                                                | <b>8</b>                                       |
| <b>92</b>           | <i>Hoefven e.o.</i>       | 11/20 e.o. | 4-7, 8-7.                            | 1                                          | 2                                    | 1                                              |                                                |
| <b>100</b>          | <i>Hasselsvennen e.o.</i> | 21.        | 12-6, 19-7                           | 2                                          | 4                                    | 1                                              |                                                |
| <b>117</b>          | <i>Hasselsvennen e.o.</i> | 2          | 29-6.                                | 1                                          | 3                                    | 1                                              |                                                |
|                     |                           |            |                                      |                                            |                                      |                                                | <b>3</b>                                       |
| <b>124</b>          | <i>Dorven e.o.</i>        | 2          | 12-jul                               | 1                                          | 2                                    | 1                                              |                                                |
| <b>133</b>          | <i>Dorven e.o.</i>        | 2          | 23-6, 29-6, 19-7.                    | 3                                          | 3                                    | 1                                              |                                                |
|                     |                           |            |                                      |                                            |                                      |                                                | <b>2</b>                                       |

## RESULTATEN 2006

In 2006 zijn 56 territoria Nachtzwaluwen geteld, in vergelijking met de resultaten van 2005 is een toename op de Groote Heide geconstateerd, in alle andere deelgebieden is de populatie nagenoeg gelijk gebleven. Vooral de overgangen van heide naar bos werden net als andere jaren goed bezet.

*In totaal zijn zesenvijftig territoria geteld in 2006 in het Leenderbos en Groote Heide (ca. 1600 ha, incl. Gastelse Heide).*

## INTERPRETATIE

Een vergelijking van 2006 met 2005 geeft een overlap in gevonden territoria van 71%. De telling van 2006 resulteerde in een aantal van 56 territoria met plaatselijk hoge dichtheden. Dit aantal komt overeen met de resultaten van 2005 (51 territoria) en 2002 (47 territoria). Een vergelijking van het inventarisatiejaar 2006 met de jaren 2002, 2003 en 2004 levert een overlap in gevonden territoria van 45%, 41%, en 46%. Het Leenderbos wordt vanaf 1987 jaarlijks onderzocht op aanwezigheid van Nachtzwaluwen. De Groote Heide – onderdeel van Boswachterij Leende - wordt pas sinds 2000 systematisch onderzocht. In de laatste acht ja-

TABEL 2.2: AANTAL VASTGESTELDE TERRITORIA PER VAK EN DEELGEBIED

| Vak / per-<br>ceel: | Deelgebied:                          | Plot:   | Data per vak<br>(waarnemingen)                | Aantal<br>waa-<br>rne-<br>min-<br>gen | Aantal<br>excur-<br>sies | Ter-<br>ritor-<br>ia<br>vast<br>gest-<br>eld: | (Sub)<br>Totaal<br>per<br>deel-<br>gebied: |
|---------------------|--------------------------------------|---------|-----------------------------------------------|---------------------------------------|--------------------------|-----------------------------------------------|--------------------------------------------|
| 139                 | Zuidelijk Leenderbos                 | 1       | 18-6, 23-6, 2-7, 11-7, 12-7.                  | 5                                     | 5                        | 1                                             |                                            |
| 140                 | Zuidelijk Leenderbos                 | 1       | 23-6, 11-7                                    | 2                                     | 4                        | 1                                             |                                            |
| 141                 | Zuidelijk Leenderbos                 | 1       | 18-6, 23-6, 30-6, 11-7, 25-7                  | 5                                     | 5                        | 1                                             |                                            |
| 146                 | Zuidelijk Leenderbos                 | 6       | 16-6.                                         | 1                                     | 4                        | 1                                             |                                            |
| 147                 | Zuidelijk Leenderbos                 | 5, 8    | 13-6, 16-6, 18-6, 23-6, 2-7, 11-7             | 6                                     | 7                        | 2                                             |                                            |
| 148                 | Zuidelijk Leenderbos                 | 5       | 13-6, 18-6, 23-6                              | 3                                     | 7                        | 1                                             |                                            |
| 149                 | Zuidelijk Leenderbos                 | 3/1.    | 23-6, 30-6, 25-7                              | 3                                     | 5                        | 1                                             |                                            |
|                     |                                      |         |                                               |                                       |                          |                                               | 8                                          |
| 73                  | Klein Hasselsven e.o.                | 15/16.  | (12-6), 13-7, 16-7.                           | 3                                     | 4                        | 1                                             |                                            |
| 86                  | Klein Hasselsven                     | 16/17.  | 18-7.                                         | 1                                     | 4                        | 1                                             |                                            |
| 87                  | Klein Hasselsven e.o.                | 16, 21  | 12-6, 12-7                                    | 2                                     | 4                        | 1                                             |                                            |
| 94 / 95             | Klein Hasselsven e.o.                | 16, 17  | 12-6, 18-7                                    | 2                                     | 2                        | 1                                             |                                            |
| 96                  | Klein Hasselsven e.o.                | 17      | (12-6), 24-6                                  | 2                                     | 2                        | 1                                             |                                            |
| 121                 | Klein Hasselsven e.o.                | 17 e.o. | 24-6, 12-7                                    | 2                                     | 2                        | 1                                             |                                            |
| 123                 | Klein Hasselsven e.o.                | 17 e.o. | 12-7                                          | 1                                     | 2                        | 1                                             |                                            |
|                     |                                      |         |                                               |                                       |                          |                                               | 7                                          |
| 153                 | Groote Heide                         | 9       | 10-6                                          | 1                                     | 2                        | 1                                             |                                            |
| 157                 | Groote Heide                         | 3, 5    | 13-6, 16-6, 23-6, 30-6, 2-7, 17-7.            | 6                                     | 8                        | 1                                             |                                            |
| 158                 | Groote Heide                         | 3       | 9-6, 13-6, 16-6, 23-6, 30-6, 2-7, 17-7, 25-7. | 8                                     | 9                        | 2                                             |                                            |
| 159                 | Groote Heide                         | 3       | 9-6, 25-7                                     | 2                                     | 5                        | 1                                             |                                            |
| 160                 | Groote Heide                         | 7, 9    | 3-6, 10-6, 12-6, 16-6, 2-7, 10-7,             | 6                                     | 6                        | 3                                             |                                            |
| 162                 | Groote Heide                         | 5       | 2-7,                                          | 1                                     | 4                        | 1                                             |                                            |
| 163                 | Groote Heide                         | 9       | 23-6, 30-6, 2-7.                              | 3                                     | 2                        | 1                                             |                                            |
| 164                 | Groote Heide                         | 3, 4    | (9-6), 16-6, (20-6), 17-7.                    | 2                                     | 5                        | 1                                             |                                            |
| 168                 | Groote Heide                         | 7       | 23-6                                          | 1                                     | 2                        | 1                                             |                                            |
| 170                 | Groote Heide                         | 6       | 12-6, 13-6, 16-6, 23-6, 2-7                   | 5                                     | 5                        | 1                                             |                                            |
| 174                 | Groote Heide                         | 4       | 20-6, 17-7                                    | 2                                     | 4                        | 1                                             |                                            |
| 177                 | Groote Heide                         | 6       | 16-6.                                         | 1                                     | 4                        | 1                                             |                                            |
|                     | Groote Heide                         | 7       | 23-6, 10-7                                    | 2                                     | 3                        | 1                                             |                                            |
|                     |                                      |         |                                               |                                       |                          |                                               | 16                                         |
|                     | Gastelse Heide                       | 22      | 26-6.                                         | 1                                     | 1                        |                                               | 2                                          |
|                     | <b>Leenderbos &amp; Groote Heide</b> | t/m 22  | 30 dagen in juni & juli                       |                                       | 41                       |                                               | <b>56</b>                                  |

ren blijkt een duidelijke toename van het aantal Nachtzwaluwen. Van 1987 tot 1998 werden 15 tot 20 territoria geteld, in 2005 en 2006 werden 39 en 38 territoria in het Leenderbos geteld, de Groote Heide niet meegerekend. Het ontstaan van nieuwe kapvlaktes, corridors en bosranden aan de heide door beheer heeft een positieve impuls gegeven aan de populatie Nachtzwaluwen.

In 2006 is veel potentieel biotoop ontstaan door het aanleggen van meer corridors. Deze corridors verbinden de heide-terreinen zoals de Galberg met de Hasselsvennen van het Leenderbos. De percelen rondom het Laagveld zijn na het broedseizoen ontdaan van opstand waarbij ook de bovenste laag humus is verwijderd. In dit gebied zal uiteindelijk nieuwe natte heide tot ontwikkeling moeten komen. Mijn verwachting is dat de populatieomvang in het Leenderbos en de Groote Heide door de recente beheersmaatregelen in de toekomst gehandhaafd zal blijven of zal kunnen toenemen.

De gevolgde werkwijze van inventariseren werd in 2005 ook toegepast. De komende

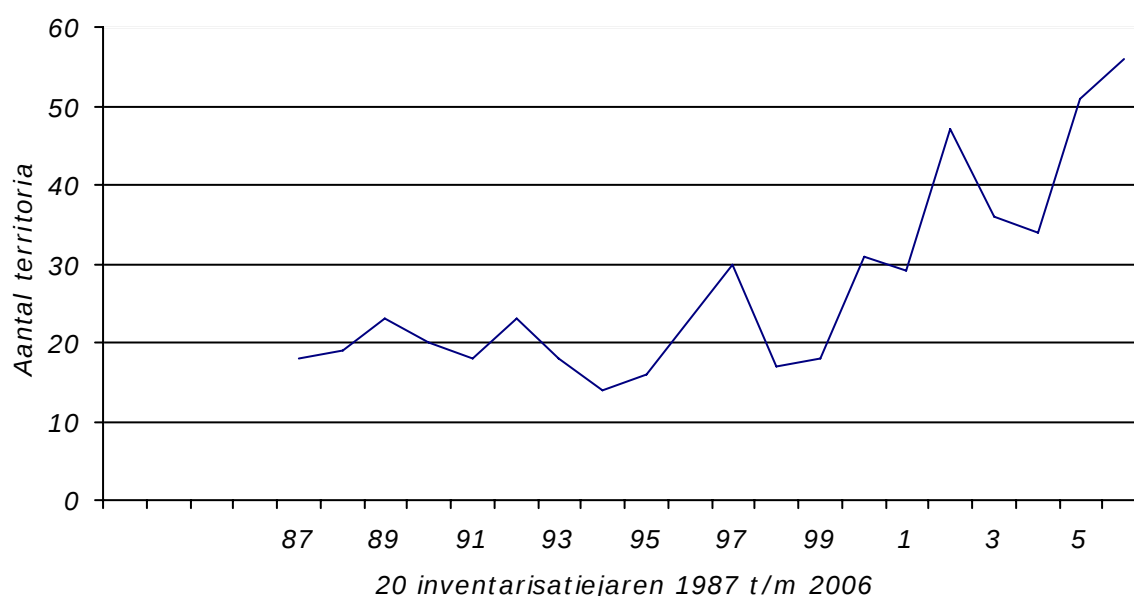
jaren zal deze wijze van tellen als standaard gelden voor opvolgende inventarisaties.

De weersomstandigheden tijdens de telling in juni en juli waren in 2006 extreem warm en droog. Onder deze gunstige omstandigheden waar nachtzwaluwenzang is te verwachten hebben op 30 avonden 41 excursies plaats gehad, op enkele avonden zijn door vogelwerkgroep De Kempen simultaantellingen georganiseerd. In augustus zorgde het opgewarmde zeewater voor veel regen in het land. Deze weersomstandigheden in de zomermaanden zijn het gevolg van een opgewarmd klimaat. Zomers zoals in 2006 kunnen als gevolg van de opwarming steeds vaker in Nederland voorkomen.

### BIOTOOP

Een combinatie van oud open grovedennenbos met heidevelden en brede brandgangen of singels en corridors vormen in het Leenderbos een belangrijk onderdeel van het Nachtzwaluwbiotoop. In 2006 zijn meer corridors aangelegd, verhoudingsgewijs zullen naar verwachting in

**POPULATIEVERLOOP VAN NACHTZWALUWEN IN TWINTIG INVENTARISATIEJAREN VAN 1987 TOT EN MET 2006:**



**TERRITORIA VAN NACHTZWALUWEN IN DE LAATSTE ACHT INVENTARISATIEJAREN VAN 1999 TOT EN MET 2006:**

| Deelgebied                 | 1999      | 2000*         | 2001      | 2002      | 2003      | 2004      | 2005      | 2006      | Opper-<br>vlakte |
|----------------------------|-----------|---------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|------------------|
| Laagveld e.o.              | 2         | 2             | 2         | 6         | 5         | 5         | 11        | 10        | 313 ha           |
| Galberg e.o.               | 3         | 4             | 4         | 4         | 3         | 3         | 7         | 8         | 307 ha           |
| Hasselsvennen<br>en        | 4         | 2             | 2         | 9         | 3         | 5         | 4         | 3         | 168 ha           |
| Dorven e.o.                | 0         | 1             | 2         | 2         | 3         | 2         | 2         | 2         | 74 ha            |
| Klein Hassels-<br>ven e.o. | 0         | 2             | 2         | 2         | 3         | 4         | 7         | 7         | 228 ha           |
| Zuidelijk Leen-<br>derbos  | 10        | 3             | 7         | 6         | 6         | 5         | 8         | 8         | 112 ha           |
| Groote Heide               | -         | 2 (10)        | 9         | 19        | 13        | 9         | 10        | 16        | 335 ha           |
| Gastelse Heide<br>e.o.     | -         | -             | -         | -         | -         | 1         | 2         | 2         | 78 ha            |
| <b>Totaal</b>              | <b>18</b> | <b>16(31)</b> | <b>29</b> | <b>47</b> | <b>36</b> | <b>34</b> | <b>51</b> | <b>56</b> | <b>1615</b>      |

*\*In 2000 is Boswachterij Leende geïnventariseerd door Symen van Deuzeman (SOVON), er werden in totaal 31 territoria geteld.*

dit type biotoop steeds meer Nachtzwaluwen voorkomen. In 2006 is het aandeel van de populatie Nachtzwaluwen aanwezig in een corridor gegroeid van 5 naar 17%. Deze corridors zijn aangelegd in oud open bos en een aantal daarvan werd direct bezet. Als kapvlakten en corridors enige tijd braak liggen en begroeid raken met opslag zal het aantal Nachtzwaluwen toenemen, een goed voorbeeld hiervan zijn de kapvlakten rondom het Laagveld. De aanwezige kapperzellen met overstaanders van eik en opslag van Douglas-spar worden door de Nachtzwaluw graag bezet. Te hoge opslag, verouderde jonge aanplant en vergrassing lijken van nadelige invloed te zijn voor de vestiging van Nachtzwaluwen. De aanwezigheid van dood hout op opengewerkte terreinen, jonge opslag en open zonnige plekken zijn gunstig voor de vestiging van Nachtzwaluwen. In een aantal kapperzellen en in opengewerkte randen aan de noordzijde van de Groote Heide is sprake van een toenemend aantal Nachtzwaluwen in de laatste jaren.

Veel territoria Nachtzwaluw worden waargenomen in 'jong bos van hooguit 5 meter' (42% in de periode 2000-2005 in Boswachterij Leende) dat wordt aangetroffen op kapvlakte, oud open bos met singels en in randen van de heide. Het biotoop van 'jong bos' heeft altijd al een grote aantrekkingskracht op de Nachtzwaluw. Op terreinen waar sprake is van vergrassing in open bos en heide wordt veel Bochtige Smele en Pijpestrootje aan-



Omgeving Laagveld, 2004

**EEN GROVE INDELING IN VERSCHILLENDE BIOTOOPTYPEN IN RELATIE TOT DE AANWEZIGHEID VAN NACHTZWALUWEN IN 2006:**

| <b>Biotoopomschrijving</b>                                      | <b>Aanwezigheid Nachtzwaluwen in 2006:</b>                  |
|-----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| <b>Heide</b>                                                    | <b>38%</b>                                                  |
| <b>Open heide</b>                                               | 5%                                                          |
| <b>Half open heide</b>                                          | 15% (heide met vliegdennen)                                 |
| <b>Overgangen van heide naar bos</b>                            | 18% (1/3 deel bestaat uit stroken jong bos)                 |
| <b>Stuifzand<br/>(Gastelse heide niet meegerekend)</b>          | <b>0%</b>                                                   |
| <b>Kapvlakte met opslag</b>                                     | <b>25%</b>                                                  |
| <b>Met opslag van 0,5 meter</b>                                 | 5%                                                          |
| <b>Met opslag van 0,5 tot 5 meter</b>                           | 20%                                                         |
| <b>Open bos met singels</b>                                     | <b>20%</b>                                                  |
| <b>Oud open naaldbos met bomen<br/>    van meer dan 5 meter</b> | 10%                                                         |
| <b>Brede zandpaden en singels</b>                               | 5%                                                          |
| <b>Jong bos tot 5 meter</b>                                     | 5% (percelen kleiner dan 2 ha gelegen in oud open naaldbos) |
| <b>Corridor</b>                                                 | <b>17%</b>                                                  |
| <b>Totaal:</b>                                                  | <b>100%</b>                                                 |

getroffen. Beide plantsoorten indiceren de verzuring van de bodem.

Met het aanleggen van Kampkes (vroegere landbouwenclaves) in de omgeving van het Hoefven en de Molenheide ontstaan kruidenrijke plekken waar veel soorten zoals insecten van zullen profiteren. Dit jaar zijn foeragerende Nachtzwaluwen waargenomen op het aangrenzend gelegen gebied de Langakers. In dit gebied wordt door R. Winters op particulierinitiatief natuur ingericht met veel kruidenrijke vegetaties als resultaat.

#### **DANKWOORD**

Graag willen we alle personen bedanken die hun medewerking hebben verleend aan de nachtzwaluwinventarisatie 2005.

In het bijzonder:

G. Bosschers, beheerder SBB te Leende.

Wim Jacobs, VWG De Kempen.

Roel Winters, VWG De Kempen

Jac Seijkens, IVN Leende

Pieter Wouters, VWG De Kempen

En alle andere leden van VWG De Kempen.

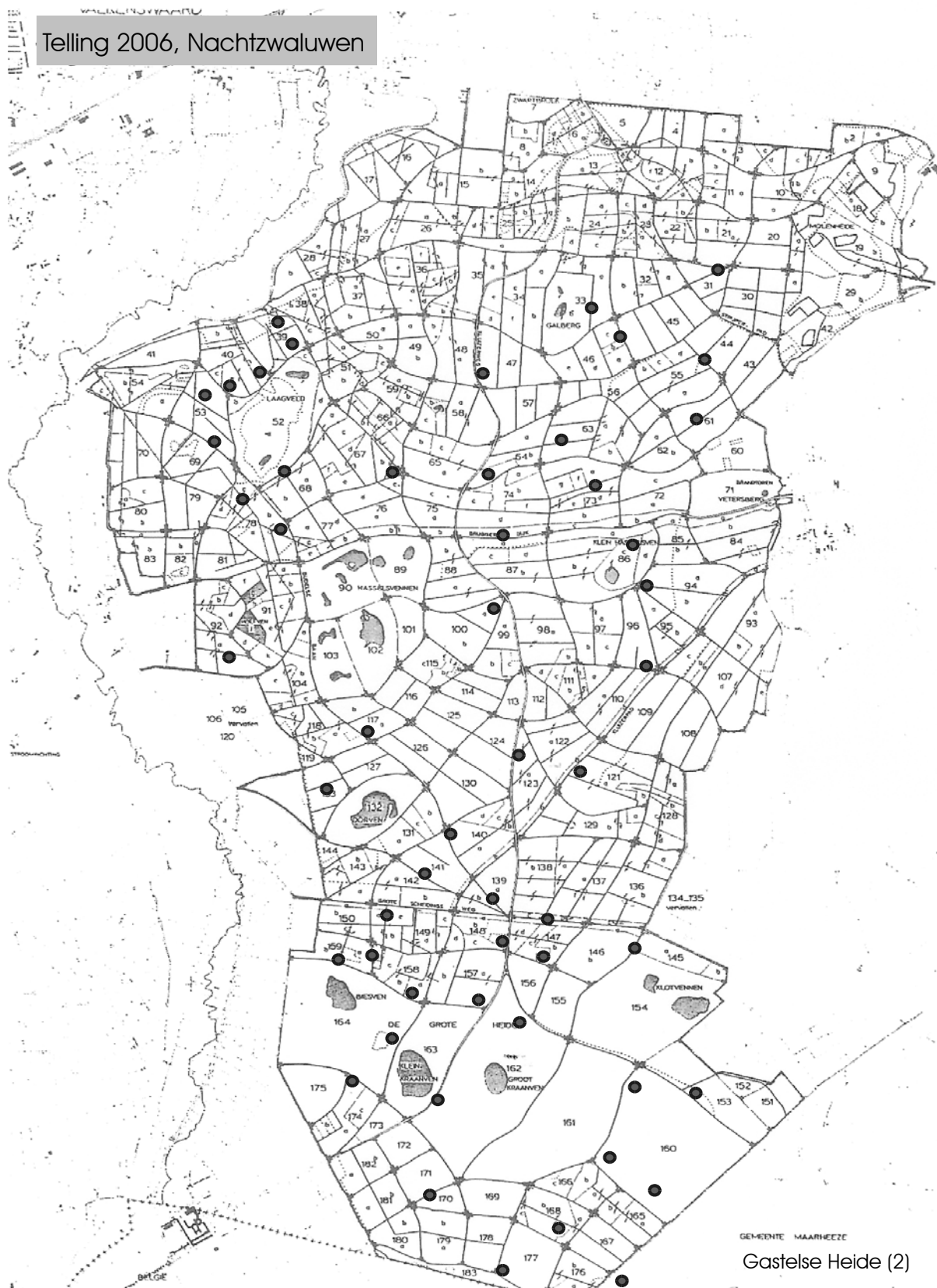
Een kopie van deze rapportage zal worden gegeven aan bovengenoemde personen van VWG De Kempen. Ook Henk Siersdsema en Gertrude van der Elzen van SOVON krijgen een exemplaar.

DEZE RAPPORTAGE IS OPGESTELD DOOR MARK SLOENDREGT IN NOVEMBER 2006.

NAMENS VWG DE KEMPEN,

M. SLOENDREGT EN P. V.D. KRIEKEN.

Telling 2006, Nachtzwaluwen





◀ *BOSRAND AAN DE GROOTE HEIDE, 2004*



◀ *HEIDE BIJ DE VETERSBERG, 2006*



◀ *OPENGWERKT BOSPERCEEL, 2004*



◀ *UITBREIDING NATTE HEIDE LAAGVELD, 2006.*

*GROOTE HEIDE, 2004 ►*



*OULD OPEN DENNENBOS BIJ DE GALBERG, 2004 ►*



*CORRIDOR LANGS DE KLUIZERWEG, 2006 ►*



*CORRIDOR TUSSEN LAAGVELD EN HASSELSVENNEN,  
2006 ►*



